

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	— — — — — 8 Kor.
Félévre	— — — — — 4 "
Negyedévre	— — — — — 2 "
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

A választások és a tisztesség.

Alkotmányos államban a honpolgárnak legszebb joga az, a mikor a törvényhozába közvetlen vagy közvetve befolyhat.

A jogok egyike az országgyűlési képviselő választási aktusban jut kifejezésre. Törvényeink gondoskodnak is arról, hogy a polgár eme szép és fontos feladatát háboríthatlanul gyakorolhassa.

A gyakorlati életben igen gyakran, éppen az ellenkezőjével találkozunk. Ha a dolog miértjét kutatnók, az önzés és érdeklődések szála egy ciszterna fenekéhez hasonló rejtekhelyre vezetnének, a honnan minden igaz honpolgár csak mély megvetéssel fordulhatna el. Csodálkozhatunk-e azon, hogy a békés polgárnak borsózdik a háta a választásoktól? Igen, mert a határtalan kapzsiság, a hivatalos megfélemlítés a régi rendszerben, a hatalmi brutálítás és bosszuállás utópiái mind megannyi rémei a választó polgárnak. Ez volt az oka, hogy sok választó csak a zsebében hordozhatta meggyőződését, mert annak nyilvános megvallása a választás esélyei szerint voltak jutalmazva vagy üldözve.

A kishivatalnok megszerzett előnyeért reszketve, inkább a meggyőződését áldozta fel, a nagyobb hivatalnok a kényelemről nem szívesen mondott le, politikai hitvallásából nem sokat csinált. Így törtenhetett meg, hogy a stréberek a polgári elemek közé betolakodva, szedték áldozataikat kényök, kedvök szerint.

Az értelmiségeknek közönye, nembánomsága sülyesztették le a választások erkölcsi alapját s lett a legszebb polgári jog és kölelenség a svindlerség közprédája.

Annyi keserű tapasztalat után — sajnos — hogy most is vannak alant járó lelkek, kik a haza jólétére, jövő boldogságára, önállóságára mitsem adva, a régi rendszerből kiemelkedni, magukat felszabadítani nemhogy nem tudják, sőt nem is akarják, mert a könnyen keresethez jutás eme piszkos mestersége ideig, óráig létérdeklüket szolgálja.

Mint minden rossz rendszer, mely nem a honpolgári erényeken épült fel, úgy ez is már önmagát járatta le, s szégyenszemre, lejáratták saját vezető faktoraik.

Mi lesz most már a rejtekeikből előbuvó választási hienakkal, ha látni fogják,

hogy a tisztesség rendszerével kell szembe szállaniok? A midőn látni fogják, hogy a telep tiszta, prédára nincs kilátás, a bámulatnál sulyosabb lelkiállapot — a kétségbeesés — fog majd rajtok erőt venni, s tehetetlenségük posványából még egyszer felvonyítva, a tátohatárról le kell, hogy tűnjenek.

Évtizedek kellettek ahhoz, hogy a nemzet öntudatra ébredjen. S örömmel tapasztaljuk, hogy nagyjaink a küszöben levő választásokba a tisztesség számára tartották fenn az elsőbbséget. Egy néhány évi küzdelem gyümölcse ez.

Most a választó polgárokon a sor; kezükben a tisztesség fegyvere, ajkukon a szó, a fennmaradást vagy megsemmisülést amazok böles használata pecsételi meg.

Mert aki látni akar, az láthatja, hibeti és meg is győződhetik arról, hogy a mai választások oly sáncok közé vannak terelve, a hol a tiszta meggyőződésnek, az önzetlen hazaszeretnek és romlatlan honpolgári becsületnek szabad csak megnyilvánulnia. Ha ellenkezőleg cselekszünk, — bármikből is — ez megtévesztése és félrevezetése lenne nagyjainknak, becsapása bará-

TÁRCA.

A hamis eskü és hamis tanulás a római és kánonjogban.

Tanulmány.

Irta és az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat ülésén felolvasta:

Atzél Béla dr. kir. törvényszéki bíró.

II. A kánonjog.

S. §.

A hamis eskü az akkori általános nézet szerint kiválóan vallási színezetű büncselekmény és így nem szorul magyarázatra azon körülmény, hogy a hamis esküre a kánonjognak különös befolyása volt nemesak, hanem úgy annak felfogását általában, mint az egyes kérdésekben való döntést lényegesen uralta.

A kánonjognak röviden az a fölfogása, hogy a hamis eskü a hazugságnak az Isten felhívása által minősített esete. Innen magyarázható egyrésztől az, hogy a kánonjog a főszület a szubjektív mozzanatra, a tettes akaratirányára, az akart és tudott igazság ellentétességére helyezi, és másrésztől az Istennek felhívása által a ha-

zugság közvetlenül Isten ellen intézett,¹⁾ az Isten káromlásával közel rokonságban álló büncselekményé minősül.

Ezen felfogásból kiindulva több kánonjogi következtetést találunk. Ilyen, hogy az úgynevezett szubjektív hamis eskü oly elbánásban részesül, mint a tulajdonképeni hamis eskü²⁾.

Can. 3. causa 22, questio 2.: „Homines falsum jurant vel cum fallunt vel cum falluntur . . . Fae alium, qui putat falsum esse et jurat, tanquam verum sit, et forte verum est! Verbi gratia (ut intelligatis) pluit in illo loco: interrogas hominem, et putat non pluisse, et ad regotium ipsius competit, ut dicat, pluit, sed putat, non pluisse; dicitur ei, vere pluit? vere; et jurat: et tamen pluit ibi, sed ille nescit, et putat, non pluisse, perjurus est. Interest, quemadmodum verbum procedat ex animo. Ream linguam non facit, nisi meus rea³⁾.”

1) Igy Besardi, Commentaria in jus eccles. univers. Venetiis, 1778. munkájában (Tom. IV. 72. ff.) a perjuriumot „a crimina directo contra Deum admissa” közé sorozza

2) Az újabb írók közül ugyanezt a nézetet vallják: Abegg, N. Archiv des Kan. Rechts, 1834. és 1838. és Wächter, Lehsbuch, 258. lap.

3) Lásd még Can. 4. eod . . . potiusque e contrario, quantum in ipso est, mensitur ille, qui dicit verum quod putat falsum. Quantum enim ad animum ejus atti-

A szubjektív mozzanat épen így az ellenkező irányban, a gondatlanságból elkövetett hamis eskünél is, figyelembe jön, olyképen, hogy ez is büntetés alá kerül, de a büntetés nem a hamis esküért, hanem az esküt tevőnek temeritasa miatt szabatik ki.

Can. 4. causa 22. quaestio 2.: Nemo mentiens judicandus est, qui dicit falsum, quod putat verum: quoniam, quantum in ipso est, non fallit ipse, sed fallitur. Non itaque mendacii, sed aliquando temeritatis arguendus est, qui falsa incautus credit, ac pro veris habet.

Azon körülménytől, hogy a kánonjog a szubjektív mozzanatot előtérbe helyezi, magyarázható az, hogy a hamis esküre irányzott szándékok is befejezett büncselekménynek tekintik.

Can. 13. causa 22. questio 5.: Qui pejurare paratus est, antequam juret, jam perjurus esse videtur: quia Deus non ex operibus judicat, sed ex cogitationibus et ex corde.⁴⁾

vet, quia non, quod sentit, hoc dicit: non verum dicit; quamvis verum inveniatur esse, quod dicit. Nec ullo modo liber est a mendatio, qui ore nesciens verum loquitur, sciens autem voluntate mensitur. Non considerat itaque rebus ipsi, de quibus aliquid dicitur, sed sola intentione dicens, melior est, qui nesciens falsum dicit quoniam am id verum putat, quam qui mentiendi animum sciens gerit, nesciens, verum esse, quod dicit.

4) V. ö. Can. 18. causa 6. questio 1. és can. 17. Causa 22. qu. 1.

tainknak és gyilkos fegyver ellenségeink kezében. Játék és gúny tárgya lennünk előjáróink kezében, később árucikk, a melyet adandó esetekben felkinálhatnának.

A kishitőség ne vegyen erőt senkin, annál kevesebbé az intelligens embereken. A kisebb műveltségi fokon álló iparos, földbirtokos, földműves, ha látja, hogy a tanult ember huzódzik, akkor mifele reményeket tápláljan ő, mire helyezkedjék, azt sem tudja. A nyílt őszinteség, a határozott fellépés és színvallás — ha kellemtelenséget is okoz, de csak amugy is pillanatnyit okozhat s azzal számolni kell, hogy kitől és miért jön — több eredménnyel jár, mind a bujkálás.

Művelt emberek egymás politikai meggyőződését tisztelik, becsülik. Akik ezen kölcsönös tisztelet ellen vétének azzal, hogy polgártársaikat üldözik, méltók a társadalom teljes megvetésére, s különb sorsot érdemelnek, mint az a darabont csorda csapat, mely a saját hazafiatlanságába fuladt bele.

Egy igaz honpolgárnak nemcsak a jelennek kell élnie. Tudnia kell, hogy a jövő számon fogja kérni tőle azt, hogy adott honpolgári jogaival miképpen sáfárodott? Mily borzasztó és lesújtó, hogy az utódokban kell majd pirulnia.

Avagy nem pirulunk-e most is a mohi pusztá meg a mohácsi veszedelmeket okozó vétkes meghasonlások miatt? Évszázadok multak el azóta és azért a történelmi ítélő székén ülő bíró mindig számon kéri azt. . . Most a hasonló történelmi fontossággal bíró választások zajába nem marad más hátra, mint az, hogy merítsünk hazánk ezeréves történelméből erőt és cselekedjünk úgy amint azt a honpolgári becsület és tisztesség s édes hazánk függetlensége megkívánják.

B. i.

Aki mást hamis esküre kényszerít, ugyanazon büntetéssel sújtatik. Az ó-germán alapelvek utóhatása alatt azonban az esküre kényszerített, ha a kényszerítőnek rabszolgája volt, enyhébben büntetetik, mint a szabad ember.

Can. 1. causa. 22. questio 5: Si compulsus a domino sciens perjurat, utique sunt perjuri, et dominus et miles: dominus quia praecepit, miles, quia plus dominum quam animam dilexit. Si liber est, quadraginta dies in pane et aqua poeniteat, et septem sequentes annos: si servus ejusdem, tres quadragesimas et legitimas ferias poeniteat.

A hamis esküre való csábítás ugyanazon büntetéssel sújtatik, mint a hamis eskü, sőt némely esetben még súlyosabbal is.

Can. 7. causa. 22. questio 5: Si quis convictus fuerit, alios ad falsa testimonia, vel perjuriam attraxisse, vel quacunq[ue] corruptione sollicitas, ipse quidem usque ad exitum vitae non communicet: ii vero, qui ei in perjurio consensisse probantur, postea ab omni testimonio sunt removendi et secundum legem infamia notabuntur.⁵⁾

Az is büntetetik, aki mást esküre felkér, habár tudja azt, hogy hamisan fog esküdni.

Can. 5. c. 12. quae. 5: Ille qui hominum provocat ad juramentum, et scit, eum falsum

Alsófehérmegye új főispánja. Mindazoknak, akik a rohad és erkölcsletlen szabad-elvű uralom összeomlását lelki megnyugvással vették tudomásul, mély és őszinte örömet jelentett a hivatalos lap azon száma, amely hírül adta, hogy Öfelsége Alsófehérmegye főispánjává Kemény Árpád báró nagybirtokost nevezte ki. Ez a kinevezés rendszerváltozást jelent a hírhezt mámeluk vármegyében is. Kemény Árpád báró ugyanis a dicső Kemény-családnak egyik legkiválóbb és legképzettebb tagja. A liberális éra alatt távol tartotta magát az aktív politikától, de annál többet szemlélődött s szívós kitartással ápolta lelke ideálját: A szabad, a független Magyarország eszméjét. Csak természetes dolog tehát, hogy most, midőn ez irányban az első biztató lépés megtörtént, ő is kiáll a cselekvés terére s részt kér abból a dicső munkából, mely után visszavonultságában oly régóta epekedett. És mi, akik gyermekora óta ismerjük őt, akik ismerjük lelke nemességét, tiszta, folt nélküli jellemét, törhetetlen akaraterejét, ideális gondolkodásmódját, hatalmas munkakedvét — erősen hisszük, hogy főispánja új korszakot jelent Alsófehérmegye belsejében is. Tudjuk, hogy helyzete nehéz, nagyon nehéz lesz, de csak addig, amíg megismerik. Azután mindenkit le fog bilincselni szeretetreméltó modorával s annak a tudatnak a felkeltésével, hogy nemes egyéniségének minden kincsét a közügy oltárára rakja s kürtja a liberális korszak utolsó maradványát is: a személyes érdekek kultiválását a köznek rovására. A tiszta, becsületes munka van zászlajára írva.

Ilyen irányban már nyomban kinevezése után nyilatkozott így egy gyulaférvári küldöttség előtt, mely a koalíció vezérlőbizottságánál járva, megragadta az alkalmat, hogy az új főispánt a *gyulaférvári szövetkezett pártok nevében* üdvözölje s tántoríthatatlan ragaszkodásáról biztosítsa. R a s s K á r o l y főgimn. tanár felkeszítve láthatólag jól esett ő méltóságának s választában örömet fejezte ki, hogy Gyulaférvár sz. kir. városából éppen azon oldalról kapja az első üdvözlőt, amelynek politikai eszményéért küzdött maga is mindig s fog küzdeni ezután is rendíthetetlenül.

esse juraturum, vincit homicidam: qui homicida corpus oceisurus est, ille animam, imo duas animas, et ejus, quem jurare provocavit, et suam. Scis, verum esse, quod dices, et falsum esse, quod ille dicit, et jurare compellis? Ecce jurat, ecce pejerat, ecce perit. Tu quid invenisti? imo et tu peristi, qui de illius morte te satiare voluisti.⁶⁾

Sőt ugyanaz az eset, ha valaki jelen van, mialatt a tanú hamisan esküszik és habár ezt tudja, szólanul végig hallgatja.

Can. 8. c. 22. qu. 5: Hoc videtur dicere, peccare hominem, quo audiente jurat aliquis falsum et scit, cum falsum jurare et tacet.

A felsorolt alapelvek olyanok, amelyeknek legnagyobb része az olasz praktikus írók műveiben ismétlődik, sőt részben a közönséges német büntetőjog régebbi irodalmába is átment. (Folyt. köv.)

A halál nem válogat.

Csodálatos módon közel hozza a halál az embereket egymáshoz. Szavaimat csak megerősíti e két közlemény, amelyet a „Giornale d'Italia”-ból veszek át. Alighogy a jezsuiták Generalisának porait nyugalomra tették, Franciaországból máris újabb áldozatot jelentenek. P. Martin. — a jezsuita Generalis, ép oly ritka

Az új főispán törekvéseiről még egy dokumentum van kezünk között. A gyulaférvári szövetkezett pártok gyűlése ugyanis ápr. 23-ikán táviratilag üdvözölte öméltségét, mire válaszul a szövetkezett pártok elnökehez *Imets F. Jákó* apátkanonokhoz a következőket táviratozta:

„Méltóságod és a szövetkezett pártok megleghangú üdvözlését megthava és hálásan köszönöm. Vajha érdemessé lehetnék elődeim nevére, az előlegezett bizalomra és vármegyém minden önzetlen hű fiának támogatására hazám szabadságát, függetlenségét, boldogságát célzó esekély erővel, de *igaz* ügyünkbe vetett teljes hittel megkezdendő becsületes munkámban.

Méltóságodnak kiváló tisztelettel hive

Báró Kemény Árpád.

Ismételten üdvözöljük s várjuk munkásságának megkezdését! Éljen!

Választási mozgalmak Gyulaférvárt.

A „gyulaférvári szövetkezett pártok” tudvalevőleg Küffer Béla dr.-t jelölték 48-as függetlenségi programmal.

Ezt a jelölést a koalíció vezérlőbizottsága nemcsak jóváhagyó tudomásul vette, hanem pártközi megállapodás alapján Küffer Gyulaférvárt egyedüli és hivatalos jelöltnek jelentette ki. Erre a csufosan bukott szabadelvű rendszernek gyulaférvári hívei feltétlen az évek hosszú során át kezükben tartott és személyes érdekek istápolására felhasznált hatalmat, nem állottak be a szövetkezett pártok szervezetébe, hanem csupán nevet változtatva megalakítottak egy „ad hoc” alkotmánypártot s aztán embereket küldtek ki, hogy a koalíció hivatalos jelöltjével Küfferrel szemben más jelöltet keressenek. A kilincselésre Budapestre utaztak négyen s eleinte sikerült — Isten tudja minő bemondásokkal — S z e r t e n y i államtitkár megnyerni. E hirre a szövetkezett pártok hattagu küldöttsége — U t r y János, ny. tanár, R a s s Károly, főgimn. tanár, S z a l á n c z y László megyei főerdész, U r b á n Gyula, püsp. uradalmi főerdész, G l ü c k Rudolf gyáros és nagybirtokos, W a g n e r Sándor főgimn.

jelenség az aszketika mezején, mint Curie, a „radium” felfedezője — a tudós világban. Amaz az emberiség erkölcsi felemeléseért áldozta élte dús kincseit, emez meg korának tudományos előhaladásán munkálkodott. Amaz szeretetben mutatta be áldozatát, emez a laboratóriumban. Amazt vagy 16 ezer jezsuita 3-as miséje és legalább egy pár millió jezsuita növendék imája kíséri útján, emezt Franciaország szabadkőműves miniszterei és a tudós világ részvéte. Melyik előnyösebb?

Párizs, ápr. 20. Curie Péter, gyászos halálát fekete keretben közli minden hírlap, mert benne úgy Franciaország, mint a tudós világ egyik oszlopos tagját siratja. Az alig 47 éves tudós szörnnyű halállal végezte életét. Egy háromfogatú, súlyos teherkocsi átment fején és szétzúzta koponyáját. A tragedia a Delfin-utca szögletén — az Új-Hid-on folyt le. E helyen a párizsi járókelőket rendszeren veszély fenyegeti, mert nagy a kocsiutlás.

Curie tanár 2 óra 30 p. tájban hagyta el tagtársait a Sorbona-Tudományos-Egyetemen s úgy gyalogszerrrel a Delfin úton keresztül sietett kiadója felé. Előre a bal járdán haladt s azután, mikor elért a Delfin út végére, át akart térni a jobb járdára. Ebben a pillanatban vágatva jött egy terhes kocsi. Curie balra tért a lovak elől, de ekkor elvesztette egyensúlyát s fejével az egyik kerék alá esett.

5) V. ö. Can. 4. eod.

6) V. ö. Can. 6. eod.

tanár, — ment fel Budapestre s Kemény Árpád br. főispán vezetése mellett tisztelt Kossuth Ferenc-nél, Andrássy Gyula grófnál és Sztterényi államtitkárnál. Mindenütt részletesen és alaposan előadta a szabadelvű pártnak hirtelen alkotmánypárttá való fellését, valamint e Pálfordulásnak igazi indítóokait. A nevezett nagy emberek és politikusok ekkor kezdtek tisztánlátni s kijelentették, hogy *csupán Küffer Bélát* tekintik a koalíció hivatalos jelöltjének.

E határozat kapasan természetesen Sztterényi is kijelentette, hogy az ad hoc alakult alkotmánypárt jelölésére egyáltalában nem reflektál. Az alkotmánypárt emberei ezen kudarc után tovább kilineseltek, de eredmény nélkül s így is jöttek haza. Ám azért nem hagytak fel a jelölt hajszával s „mérhetetlen ámbíciójuknak“ a véletlen is segítségére jött. Egyszerre csak feltűnt a látóhatáron egy vándor jelölt, aki megelőzőleg hiába próbálkozott Brassóban, hiába Maros-Ludason, ahonnan valósággal megugrasztották Kossuth F. azon kijelentésére, hogy László Mihály, (mert így hívják a vándorjelöltet) a koalíciónak nem is volt tagja soha s nem tagja most sem.

Hát ki is ez a bácsi?

Ez a bácsi benn volt egykor a szabadelvűpártban, innen átlépett Apponyi nemzeti pártjába, majd a fuziókor visszalépett a szabadelvű pártba, ahol megmaradt mint végig, tehát *segített végig csinálni a nov. 18-ikát is*. Hűséges csatlósa maradt mind végig annak a pártnak, amely előkészítette az alkotmány eltiprását, a végtelen szenvedés és nyomor korszakát. És ez az ember jött ide Gyulafehérvárra s itt a más választó kerületéktől megugrasztott vándorjelöltet tárt karokkal fogadták azok a klikkbeli emberek, akik a szeljárása szerint egyszerre „ad hoc“ alkotmánypártiak lettek. Tárt karokkal fogadták, — mondjuk — azok az emberek, akik a szövetezett pártok derek jelöltjével szemben öblös hangon mindenfelé azt hirdették, hogy nekik csak nagy és neves politikus, egy miniszter vagy legalább államtitkár kell jelöltül.

No, hát itt van a nagy és neves politikus: László Mihály személyében, akinek a mandátum tűzőn-vizen kell, mert ő a tulajdonosa annak a híres László-féle bizonyítványgyárnak. És Gyulafehérvárt akadnak emberek, akik kibontják zászlóját egy olyan jelöltnek, aki nem a közért, hanem magán érdekért óhajt mandátumhoz jutni, s akit a koalizált pártok, mint notorius szabadelvűt egyáltalában nem fogadnak maguk közé akármilyen programmal is lépjen fel.

Ez az igazság t. választópolgárok! Gondolkozok mindenki higgadtan s akkor megfogja látni, hogy micsoda okokból és érdekekből akarja a tulsó párt Gyulafehérvár társadalmának nyugalmát ismétellen megzavarni s a korrupciót virágzásra juttatni. Választópolgárok! Sorakozzunk már egyszer mindannyian a szep-tőlten zászló alá s törjük le a korrupciót, amely immáron nagyon kezd büzlenni.

Ezt elérjük akkor, ha a szövetezett pártok jelöltjét, Küffer Bélát juttatjuk győzelemre. Sorakozzunk!

A gyfehérvári szövetezett pártok

ujjászervezése f. hó 20-ikán a következők tör-tént meg. Elnök: Imets F. Jákó apatkanonk; alelnökök: Utry János ny. tanár, Wagner Sándor főgimn. tanár, a hetven tagú végrehajtó bizottság elnöke: Rass Károly főgimn. tanár, jegyző: Bartalis József főgimn. tanár.

Ez a szervezett a szövetezett pártok hivatalos jelöltjének Küffer Bélának zászlaját biztosan diadalra juttatja, habár a tulsó oldalon a pénzes jelölt érdekében minden eszközt munkába vesznek.

Az igazságnak azonban nemcsak az országban, hanem Gyulafehérvárt is győznie kell.

Gyakorlati tanárképzés.

Irta és a csiksomlyói tanári-kongresszuson előadta: Pál Antal, főgimn. igazgató, egyesületi elnök.

A mult közgyűléstől nyert megbízás alapján a gyakorlati tanár-képzésre vonatkozólag részletes tervezetemet az alábbiakban illő tisztelettel beterveztvén, engedjek meg, hogy in-

Curie fiatalabb nejét és két kis gyermeket hagyott hátra, akik közül az egyik 8 éves, a másik 2 éves. A mult évben megválasztották a Tudományos Akadémia tagjává, de ő csak titokban vette át a kitüntetést, mert minden egyéb nagy tulajdonságát ritka szerénység koronázta.

Kezdetben „radium“-ával megnyerte a Nobel-díjat, később csak olyan anyagok voltak kutatásának tárgyai, amelyek az értékes állomány előállítására reményt nyújtottak és amelyek a radiummal analogok voltak. Az utóbbi időben állandóan laboratóriumában tartózkodott vagy inkább a Sorbonában, ahol az új anyag oly nehéz fizikai és kémiai tulajdonságainak meghatározásán fáradozott. Ismerte a tudományos módszereket, keveset beszélt és nem csüggedett; egyszer azt mondotta egyik bizalmasának, hogy közel van a „radium“ praktikus és dőséges mértékben való előállításához és hogy már kisebb mennyiségben meg is találta bizonyos forrásokban. A halál meglepte lázas elfoglaltságában!

A másik halálhír még ismerik lapunk olvasói. Ápril. 18-án halt meg P. Martin a „feketepápa“. Így nevezik a jezsuita generalist.

(Vége köv.)

ditványomnak mintegy megokolásaképen s annak bevezetésül egy pár szót előre bocssassak.

A szóban levő kérdésnek hirlapokban és szakfolyóiratokban való tárgyalása alkalmával folytatott eszmecserekből kézzelfoghatólag kitűnt, hogy a tanári állás jó betöltésére nem elégséges azon előkészítés, melyben a tanárjelöltek eddig részesültek. Sem az egyetemmel kapcsolatos tanárképzők, sem az 1883. évi t. c. megkövetelte egy évi gyakorlat, — a mint az most történik h. tanárkép való alkalmazással vagy nevelői működéssel — nem adja meg a kellő gyakorlati képzettséget. Szükséges tehát a gyakorlati tanárképzésnek olyatén szervezése, minőre például szolgál a budapesti gyakorló gimnázium.

Ennek a köztudatnak a hatása indította arra a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy 70325—1905. számú rendelkezésével a folyó iskoláévre ideiglenesen 14 középiskolát megbízott a gyakorlati tanárképzéssel s a vidéken 800, a fővárosban 1000 K. ösztöndíjat adott e gyakorlati tanfolyam végzése céljából azon tanárjelölteknek, kik mindkét szaktárgyukból kitűnő vagy dícséretes eredménnyel tették le szakvizsgálatukat, s kimondta, hogy intézeteiben első sorban olyanokat fog alkalmazni, kik ily gyakorlati folyamatot végeztek.¹⁾

Ezt látszik érezni már 1901-ben maga az erd. róm. kath. státus igazgatótanácsa is a Fogarassy Mihály-féle lyceum acaademicum ügyében az erd. püspöki hatósághoz felterjesztett javaslatában (Évi jel. 16—1902.) s a püspöki hatóság által e javaslat megvizsgálására Fábian S., Mohay S. és Farkas L. személyében kiküldött háromtagú bizottság, midőn a Gyulafehérvárt felállítandó hittani intézettel összefüggőleg egy „tanárképző“ felállítását javasolja.

A fent említett eszmecserekből a gyakorlati tanfolyam elhelyezése körülbelül tisztázódott s a következőkbe foglalható össze, mint a miniszteri szabályzat is átveszi:

1. tanulmányozása a középiskolai törvényeknek, tantervnek, utasításoknak, miniszteri és főhatósági rendeleteknek, tanmeneteknek;

2. tájékoztatás a középiskola adminisztrációjában, irodai teendőiben az igazgatóirodai munkában való közreműködéssel. E két pont alattiakra természetesen az igazgató fogja a jelölteket bevezetni és irányítani s működésében rá felügyelni.

3. A megfelelő szaktanár által bevezetés a tanítás és nevelés gyakorlati munkájába. A) elméletileg:

4. E célból az illető szaktanár vezetése mellett a jelölt tanulmányozza a tantervnek és utasításoknak saját szaktárgyára vonatkozó részét, módszerét s a rávonatkozó fontosabb irodalmi műveket, tankönyveket, az esetleges helyi tantervet.

5. Ezen munkák közben a vezető tanár valamely szaktárgyának összes óráit látogatja, sőt más szakok óráit is. E látogatások előtt és után a szaktanár a szükséges methodikai dolgokat megbeszéli s figyelmét azokra irányítja, s megadja a kellő utasítást az anyag helyes didaktikai feldolgozására, kísérletekre, melyekben a tanárnak segídeznek.

6. Bevezetés az írásbeli dolgozatok helyes vezetésére, kezelésére, javítására, anyag választásra stb.) gyakorlatilag:

Ezen elméleti tanulmány után következik a tanításba való gyakorlati bevezetés. Ekkor a jelölt maga tartja egy-egy tárgyból a rendes órákat, hetenkint legalább 7-et. Minden óra anyagát kezdetben írásban elkészíti és felülvizsgá-

1) A vezető tanárok részére évvégével 300 koronáig terjedő tiszteletdíj helyez kilátásba.

Egy pillanat műve volt. A kocsi észrevette és nagynehezen meg is állította a lovakat. De mi haszna: a koci kezdeti sebesessége következtében még néhány méternyi utat tett s e közben szétzúzta a szerencsétlen Curie fejét. Az áldozat láttára a tömeg oly dübbe jött, hogy a kocsi csak az agensek ragadhattak ki kezéből. Curie testét a közeli gyógyszerháza vitték, ahonnan nemsokára haláláról értesítettek.

Sokan azt hiszik, hogy a szerencsétlenség végzetes szórakozottságnak a következménye. Mint egykor Ampir, úgy most a szegény Curie is nagyon belemélyedt a tudományos problémáiba, amelyek által az élet nyomorúságaiba akart fényt szórni. Curie Maria urasszony, (Skłodowska M. lengyel), aki — amint tudjuk — férjének fíradhatatlan munkatársnője volt, késő estig mit sem tudott a rettenetes balesetről. Aznap Párizson kívül egyik barátinőt látogatta meg. A tudományos szakiskola dékánja Boulevard Kellermannál várta a nő visszatérését és rögtön közölte is vele a a szomorú hírt. A szerencsétlen nő fájdalom leírhatatlan; úgy tesz, mintha megőrült volna. A tegnap este 8 óra tájban vitték át a derék tudós testét Boulevard Kellermannhoz, ahová késő estig egyre jöttek a részvét-nyilvánítók. Az előszobában kitett regiszterekben mindjárt az első helyen látjuk a köztársaság elnökének nevét, azután a többi miniszterek és tudósok neveit.

lásra átadja a vezető tanárnak; az általa végzendő egész anyagot az egyes órákra tanmenet-szerűleg részletesen beosztva.

Tanítási óráin a vezető tanár mindig jelen van s óra végén észrevételeit, utasításait megteszi, s a helyes eljárás módzatait a jelölttel megbeszéli. Természetesen mindig nagy súlyt helyez intézeteink kath. jellegére s a vallásos nevelés és oktatás elveit szem előtt tartja valamennyi tantárgy tanításában le egész a nyelvgyakorlatokig és példákig.

A folyam befejezése után igazolványt kap a tanárjelölt. Az igazgató és vezető tanár pedig részletes jelentést nyújt be a főhatóságnak a tanárjelöltekéről.

Hogy mindezekben mily fontos szerepe van a vallásos motívumok érvényesítésének, azt senki sem fogja tagadni s épen ez az a fő ok, mely mulhatatlanul sürgeti, hogy státusunk magára állítsa fel a saját intézeteiben alkalmazandó tanárok kiképzésére ily gyakorlati tanárképző tanfolyamot.

Csak az kérdés, Mt. K., hogy státusunk pénzügye képes lesz-e saját erején az újabbnak lászó terhet elbírn. Én én azt mondom, hogy igen is képes.

Mindnyájunk előtt tudva van u. i., hogy van a státusnak egy nagy alapja, a Fogarassy Mihály-féle Lyceum academicum alap, melynek célja az alapító szándéka szerint az, hogy kath. akademiát és vele összefüggésben convictus academicust állítsanak fel püspök utódai az erd. egyházmegyében, hogy ez intézetben „katholikus férfiak vezetésé alatt” katolikus ifjaink „magukat magasabb életpályára képezhessék.” Tudjuk, hogy ennek a lyceumnak a létesítése folyamatban van s már csak napok kérdése tán, hogy az egyik facultását, a teológiát felállítsák és rendszeresítsék, egy-két év múlva az épület is biztosan készen lesz. E hittani intézetekkel kell összekapcsolni a tanárképzőt, oda kell egyelőre elhelyezni a státus alapítványain nevelt és végzett tanárjelölteket, hogy a közvetlen mellette levő gimnáziumban végezhessek a fent jelzett szellemben az erd. püspök szeme előtt a gyakorlati évet addig is, míg az egész akadémia minden tervbe vett kara, t. i. „bölcseleti, történelmi és classicus nyelvtudományi” is valamikor idővel be rendeződik s valamennyi karból a növénydekek a vele kapcsolatos convictus academicusban igazi kath. szellemi nevelésben részesülhetnek.

És ez az elhelyezés a hittani intézet épületében nem is oly nagy dolog, mint előre gondolná az ember. Mert nézzük csak, hány tanárjelölt számára kellene hely?

Én a státus tanári szükségletét illetőleg 10 év adataiból azt látom, hogy e szükséglet évente középszámítással 4—5 tanárra ment, pedig két intézetet kellett 4 és 6 oszt.-ból 8 osztályúvá kiegészíteni. De utána néztem a végzett tanárjelöltek adatainak is, s ott is azt láttam, hogy az utolsó 5 évben, melynek adatait megkaphattam, középszámítással ugyanannyi a végzett tanárjelöltek száma is, mint a szükségelt tanároké. (4. — 8.)

Néha volt 2; mikor legtöbb volt, 8 volt a létszám. Így tehát legfőleg 4—6 vagy egyelőre még kevesebb ifjú volna elhelyezhető két, esetleg 3 szobában, az intézeti előjáróság felügyelete alatt. Az ellátás oly kevés a 60—70 papnövendék mellett, hogy az a nagy alapítvány mellett szóba sem jöhet; legrosszabb esetben az előző években élvezett alapítványi összeg ki volna utalványozható az 5-ik évre is az ideátjövő tanárjelölteknek koszt pénzül a papnövélő pénztárába.

Hogy ez a felvett létszám (4—6) a mai körülmények közt a maximum, azt igen könnyű

belátni, ha meggondoljuk, hogy a fent számított tanár-szükségletben maga a piarista szerzet 29%-ot szerepel, a kiknek képzéséről a státusnak nem kell gondoskodni, mert azt maga a szerzet végzi, s hogy a kézdívásárhelyi gimnáziumhoz a minorita rend készíti elő a professzorok egy részét.

Hogy ezen terv kivihetősége nem ellenkezik a nagy alapító szándékával sem, sőt annak egyik sarkalatos kívánsága, kitetszik az alapítólevél következő szavaiból: „A lyceum academicum állítsák fel itten Károly-Fehérvárt, az erdélyi püspök székhelyén, a Ferencendi szerzetesek romlásnak indult temploma és residenceja tágas telken . . . A templom két oldalán emeltessek két nagy kétemeletes épület, egyik az academia, másik egy convictus academicus számára.”

Ez volna az egyik megoldás. Azon nem remélt esetben, ha a hittani intézetben való elhelyezés elé áttörhetlen akadályok emelkednének — mit nem merek hinni — még egyszerűbb megoldása volna a kérdésnek egyelőre az, ha az alapítványos tanárjelöltek közül azok számára, kik mindkét tárgykükből legalább jó eredménnyel tettek le a szakvizsgálatot, az alapítványt az 5-ik gyakorló évre is kiadnák s vagy ott Kolozsvárt járnának a kath. gimnáziumba gyakorlatra, vagy más intézethez, — hol finovéló is van, — helyeznék át őket kettesével, vagy a mint a körülmények hoznák magukkal, a gyakorlati évre.

A vezetőtanárok kérdése nem okozhatna nagyobb nehézséget. A piarista szerzet könnyen küldhet Kolozsvárra olyan tanárokat, kik a tanárképzést kellő szakértelemmel el tudnák végezni. A többi gimnáziumnál szintén könnyen lehetne segíteni esetleges áthelyezésekkel, ha a jelenlegi személyzet nem volna megfelelő e célra; hiszen a státusnak több megbízottja, felügyelője, kiküldötte van, kik az intézeteket évenként hivatalosan látogatják, kezében vannak a főigazgatói látogatások jegyzőkönyvei, sőt ezek véleményét is nehézség nélkül meg tudhatnák s könnyen tájékozódhatnak ezekből a szükséges és alkalmas egyénekre nézve. Ezek előre boesatása után részletes javaslatom a következő:

Kérjük meg a méltóságos igazgatótanácsot, hogy a gyakorlati tanárképzésnek a státus gimnáziumaiban való megoldását és keresztülvitelét méltóztatásuk elhatározzák és terjessze a jövő rendszeres státusgyűlés elé, hogy a státus határozza el a következőket:

1) Az erd. rk. státus a gyakorlati tanárképzést saját intézeteiben életbe lépteti;

2) e célból tegye meg a kellő lépést arra nézve, hogy addig is, míg a Fogarassy-féle convictus academicus felállítható lesz, a Fogarassy-alapból Gyulafehérvárt létesítendő hittani intézetben 5—6 alapítványos tanárjelölt nyerjen évenként elhelyezést és ellátást s az ottani gimnáziumnál végezze a gyakorlati tanfolyamot, ha szükséges volna alapítványának az 5-ik évre oda való áthelyezésével is;

3) amíg pedig a 2. pont alatti hittani intézet teljes befejezésre jut, már a következő iskolaévtől kezdve, legalább jó eredménnyel szakvizsgázott alapítványos tanárjelölteknek alapítványát az 5-ik évre is megadja s őket akár a kolozsvári rk. főgimnáziumban, akár más célra szakközzegei által alkalmasnak talált intézetben gyakorlati tanári kiképzésben részesíti;

4) ha pedig a hittani intézettel kapcsolatban az illetékes tényezők ellenkezése miatt a a gyak. képzőnek Gyulafehérvárt való berendezése nem volna megvalósítható, — mit nem hihetünk — évenként állandóan a 3. pont alatti módon gondoskodikjék alapítványos tanárjelölteinek gyak. kiképzéséről;

5) végül a vall. és közokt. miniszternél eszközölje ki, hogy a státus gyakori iskoláiban kiállított igazolványokat az államiakéval egyenlő rangúaknak nyilvánítsa s a középiskolai tanárvizsgáló bizottságokkal egyenlő érvényűeknek tekinteti, s az innen kikerült tanárjelölteket az állami képzőkből kikerültekkel egyforma előnyben részesíti.

Végül megjegyzem, hogy a kérés kedvező elintézése esetén szívesen közreműködünk a szükséges Szabályzat kidolgozásában. Ajánlom javaslatom elfogadását.

H I R E K.

— **Válasz a csíksomlyói tanári kongresszus üdvözlőre.** Püspök urunk öxeccellenéja elkésvé kapta meg tanári kongresszusunknak Gyulafehérvárra küldött üdvözlő táviratát, mert épen abban az időben jelen volt a Budapesten összeült püspöki konferencián, ahonnan a következő választ küldte: „Budapest 1906. IV. 21. P. Chr! Halás szívvél mondok köszönetet az elkésvé érkezett üdvözlő sürgönyért: lélekben ott voltam közöttük, és tanácskozáisnak üdvös kihatásáért imádkoztam. Jóakaró főpásztorunk: Gusztáv Károly s. k. erdélyi püspök.”

Apponyi Albert gróf m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter öngyméltósága kongresszusunknak üdvözlőre a következőképp válaszolt: „Budapest 1906. április hó 19. Az erdélyi róm. kath. státus tanárai csíksomlyói kongresszusának Csíksomlyó. Vallás- és közoktatásügyi miniszterre történt legkegyelmesebb kinevezetése alkalmából kifejezett jókívánataikért fogadják hálás köszönetemet. Számítok buzgó közreműködésükre a nemzeti kultúra szent ügyének előmozdításában, melyet a magam részéről szeretettel és odaadással akarok szolgálni. Hazafias üdvözléssel: Apponyi sk.”

— **Alkoholelles mozgalom.** Ákosfalváról bejelentették 48 első és 20 második osztályú tagot. Marosvásárhelyről most előre 10 első és 16 második osztályú tagot. A június havi gyűlésig felmegy Fischer Gyula kereskedő lelkes agitációja folytán a tagok száma 200-ra. Karácson Marton apát, főesperes plebánus addig is minden alkalmat megragadott a pálinka rombolásainak ellensúlyozására, a tanítói gyűléseken mindig élesen hangsúlyozta a lelkesek és tanítók elengedhetetlen kötelességét az alkoholi elleni küzdelemre. Kétszer is tűzött ki tetemes összegű pályadíjat a pálinka ívás szenvedélye elleni dolgozatra. Szövetségünk jelentését, hogy nagygyűlésünket plebániájában akarjuk megtartani keresztelől szent János ünnepén, a legnagyobb örömmel fogadta és nagy eredményt vár ezen gyűléstől. A mi kétségkívül meglesz! Szabó György.

— **A marosvásárhelyi kath. legényegyesület** a központi szálló disztermében május hó 6-án (vasárnap) a zászlóalap javára mükedvelői előadással egybekötött zártkörű táncestélyt rendez a következő műsorral: 1. A bálnézés, vig magánjelenet, előadja Kron Ernő. 2. Hamis tanú, szavalja Willmann Imre. 3. A gyilkos, vigjáték 1 felvonásban. Irtá Kisfaludi Károly. 4. Vig monológ, előadja Medgyesi Nina k. a. 5. A rosszúl nevelt leány. Trialog, előadják Várad Marika, Kövesdi S.-né, Willman Imre. Műsor után tánc.

— **A csíki róm. kath. tanítóegyesület** felcsiki fiókköre május hó 8-án Csíkszenttamason a róm. kath. iskola helyiségében tartja tavaszi rendszeres gyűlést Ráduly Benjamin elnököltel a következő tárgysorozattal: 1. Délélt 9 órákor Veni Sanete. 2. Tíz órákor kezdődőleg

gyakorlati tanítás: a) Benedek Imre az I-ső osztályban a beszéd-értelem gyakorlatok, b) György Balázs a II. osztályban az olvasásból, c) Ferencz János az V. osztályban a számtanból. 3. Elnöki megnyitó beszéd. 4. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. Tisztújítás. 6. Felolvas: Ambruss Ferenc k-tanító. 7. Szavál: Györfal Berta kisasszony. 8. A szabályos időben bejelentett indítványok tárgyalása. 9. A jövő gyűlés helyének és tárgysorozatának megállapítása. 10. A tanítások zártkörű bírálatá.

— **A vatikáni csillagda új igazgatót nyert.** X. Pius pápa a csillagda vezetésével P. Johannes Hagen-t, a tudós biblikusnak P. Martin Hagennek testvérét bízta meg. Mindkét Hagen jesusita (— azok a jesusiták!) s még hozzá elsőrangú tudós mind a kettő. Midőn pár héttel ezelőtt P. Lois a vatikáni csillagda eddigi igazgatója kérte a szent Atyát, hogy a csillagdat az új kor követelményei szerint alakítsa át, a szent Atya — tekintve a Vatikán pénzügyviszonyait — eleinte szabadkozott, hanem a jámbor csillagász oly szépen festette a jövőt, hogy a szent Atya csakhamar beleegyezett a tervbe. Mindjárt rendelkezésközdött a terv után, a kész tervet azonnal el is fogadta s rögtön a megvalósításhoz fogott. Meghívta P. Hagen-t a csillagda igazgatói állására még pedig nagyon laconikusán. Küldött egy kamarást a P. Generálishoz (azóta már meghalt, r. i. p.) a következő üzenettel: „Meghívom P. Hagen-t az observatorium igazgatói állására. Nehogy akadályt gördítsen közbe, mert akkor levágtatom a másik karját is.” P. Hagen eddig Washington államban a Washington közelében lévő Georgetown College observatoriumának volt az igazgatója. E hó 23-án érkezett Romába. Állomását pár nap mulva elfoglalja és akkor megkezdődik a munka. Működése főképp az égbolt fotográfiájának elkészítésére fog irányulni.

— **Nyilvános köszönet.** A központi oltár-egylet igazgatója Ftóó Soóthy Gyula úr szíves volt a kudzsi r. kath. templomnak 2 violaszínű és 2 fekete miniszter öltönyt minden hozzávalóval, hozzáértve a 4 szép inget is, küldeni, mely nemesszivű jóindulatjáért fogadja e helyen is magam és kedves hiveim nevében legbensőbb köszönetem nyilvánítását. Kudzsi, 1906. ápril. 24. Lázár Mörice, h. lelkesz.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az erdélyegyház-megyei központi oltár-egylettől szegény templomunk I drb. új ciborium köpennyel, 1 alba, 1 drb. alba-öv, 1 drb. karing, 3 drb. corporale és 3 drb. humerale adományban részesült, a miért ezután is úgy a magam, mint hiveim nevében mélyen érzett hála-köszönetünket nyilvánítom. „Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus vitam aeternam!” Székelylengyelvalva, 1906. április 25. Konecsa Ignác, lelkesz.

— **Sikerült áprilisi tréfa.** E hó első napján egy úri ember, aki erőnek erejével szellemnek akarja magát feltüntetni, tréfát ízött egyik jó barátjával. Zárt borítékban kis levélkét küldött neki, melyhez még valami mellékelve volt a következő tartalommal: „Ezzel megalapíthatod szerencsédet!” A tréfálkozó ugyanis egy osztály-sorsjegyet csatolt a levélhez, mellyel egy-két héttel ezelőtt az előző osztályokban ő maga játszott, azonban elmulasztotta megújítani. A jó barát nem bosszankodott ezen a tréfán, hanem elment Török A. és Tsa bankházába, Budapest, VI. Teréz-körút 46. szám alá, ahol megtudta, hogy még részt vehet e sorsjeggyel a folyó játékokban. Miután barátja is beleegyezett abba, hogy a sorsjegy az ő birtokába menjen át, lefizette az érte járó összeget. A szeszélyes sors-akarata folytán e sorsjegy pár nap mulva nagy

nyereményt nyert Török bankházában és most a nyertes jót nevet barátjának sikerült áprilisi tréfáján, míg a túrelmét vesztett fél bosszankodása határtalan és sajnálva, hogy egy nagy összeget könnyelműen eldobott magától.

Tanáregyesületünk közgyűlése.*)

(Folytatás.)

Az üdvözlések elintézése után Pál Antal előterjesztette elnöki jelentéseit:

1. A méltóságos főhatóság a marosvásárhelyi kongresszuson tartott előadásokat és a gyűlésnek egész lefolyását helyeslőleg tudomásul vette és meleg hangú leiratban adott elismerésének kifejezést.

2. A mult közgyűlés óta három választmányi gyűlést tartottak, amelyekben egyrészt a közgyűlés határozatainak végrehajtásáról tanácskoztak, másrészt a jelen kongresszust előkészítették.

3. A mult közgyűlés határozatából kifolyólag az igazgatótanács a tanárok véglegesítésének rendezését illetőleg leiratában a státusgyűlést mondja illetékesnek, ezért elnök javaslatára a kongresszus felkéri az igazgatótanácsot, hogy ez ügyet a jövő státusgyűlés elé terjeszteni méltóztassék.

4. A főhatóság a tankönyvbíráló bizottság megválasztását óhajtja, s ennek értelmében elnök az állandó tankönyvizsgáló bizottság szabálytervezetét elő fogja terjeszteni.

5. A matematikai könyvekre vonatkozólag a mult gyűlés megállapodásaihoz képest a főhatóság felkéri az elnökséget, hogy az egyes igazgatóságokkal közölje a használható könyveket.

6. A Kath. költői anthológiára és a Magyar prózairodalom kincsesházára vonatkozólag felolvassa a Szent-István-Társulat átiratát, amelyben arról értesít, hogy az előbbire nézve már más részről is szót emeltek és megvalósítható dolog, az utóbbit pedig nehezen financirozható vállalatnak tartja. Tudatta ezt a javaslattevő Erdélyi Károly dr. kolozsvári igazgatóval is, hogy részletes tervezetet készítsen, de ő erre nem vállalkozott. A gyűlés Pál István referens fölvilágosító hozzászólása után, Soó Gáspár javaslatára óhajtonak tartja, hogy a státusi előadó és az egyesületi elnök továbbra is fenntartsák ez ügyben az érintkezést, amíg az a kivihetőség stádiumába jut.

7. Elnök bejelenti, hogy a mult kongresszus évkönyvének költségeihez a főhatóság 200 K. segéllyel járult, amiért a közgyűlés jegyzőkönyvileg hálas köszönetet nyilvánít. Pál István státusi referens ehhez azt a szíves ígéretet fűzi, hogy az igazgatótanács továbbra is fogja a tanáregyesület jó működését e tekintetben támogatni, amit a kongresszus köszönettel örvendetes tudomásul vesz.

8. Elnök a titkár és pénztáros nevében is megteszi a hivatalos jelentést, majd tudatja, hogy Péter János dr., Waszilkievic Viktor dr., Szemler Ferenc és Spányar Pál akadályoztatásuk miatt a gyűlésen még nem jelenhettek, de dolgozataikat beküldték, s így másokat kér föl azok fölolvására.

Az elnöki jelentések után következett a tankönyvek ismertetése. Elsőnek Veszprémi Dezső csiksomlyói tanár a magyar nyelvtani tankönyvekről szolt. Ismertetése kimerítő és pon-

*) **Helyreigazítás.** A csiksomlyói kongresszuson jelen voltak névsorából mult számunkban kimaradt: Vitéz Árpád, csiksomlyói tanárnak a neve, amely hiba a referátornak elhamarkodott munkájába véletlenül csúszott bele, s azért azt most itt pótolja.

tos volt, s a gazdag magyar nyelvtani irodalomnak csaknem teljes anyagát felölelte. Elénk hozzászólás támadt a nyomában. Balló István dr. a Szinyei-féle könyvek mellett szoltalt fel és célhoz vezetőnek igazolta azok induktív rendszerét. Bíró Lajos a Bartha J.-féle nyelvtanokat ajánlja. Szabó György szerint Szinyeinek csak az Olvasókönyv II. r. nem megfelelő. Buslig József szintén nem javasolja a Szinyei könyvek kivételét, hanem inkább föl kellene szoltítani, hogy ne adjon szinte minden évben új és új s „javított” kiadást. A Bartha-féle könyvek még nincs új helyesírással rendezett kiadása, különben igen hasznavehető. Risznér Ödönnek a könyvek ped. értékük szerinti sorbaállításának elve ellen van kifogása, mire az elnök ismételtlen kifejti a megnyitójában előadott szempontokat, hogy intézeteinkbe a hivatalos bírálat alapján úgy pedagógiai mint didaktikai szempontból legmegfelelőbb könyveket hozzunk be, de ne legyen bennök semmi olyan, ami a kath. szellem szempontjából kifogásolható, hanem épen a katolicizmus szolgálatában álljanak. Még Szilávik Ferenc fölemlíti, hogy Barhánek már megvan az újabb egy kötetes kiadása, mire a gyűlés végleg megállapodott, hogy a Szabó, Négyesy, Bartha (új helyesírással), Balassa, Badics, Kalmár, Gaál Mózes, Balogh, Szinyei könyvek közül, figyelembe véve főképp módszeres eljárásukat, bármelyiket alkalmazhatjuk.

Waszilkievic Viktor dr.-nak a stílistikai és retorikai könyvekről szoltó ismertetését Kolozsvári Béla olvasta föl. Bíró Lajos jó könyvnek mondja a Bartha-félet, amely változatos olvasmányokban gazdag. Pintért nem ajánlja, nem felel meg az új tanítástervnek, nincs új helyesírása, nincsenek benne polgári ügyiratok. Pál István st. r. szerint Pintért csak a Névy kizsírására szűkségből alkalmazták. Balló I. dr. Négyesyt és Barthát egyformán jóknak mondja, de Risznér Ö. Négyesyt eredetibbnek tartja. Használhatók a megállapodás szerint a Négyesy, Bartha és Riedl könyvei.

Ezután fölolvassák Szemler Ferencnek a poétikai könyvekről szoltó rövid ismertetését és Balló Ist. dr., Risznér Ö., Fazakas Gáspár, Paál Gábor, Szabó György hozzászólása után a Négyesy és Bartha-féle könyveket ajánlják.

Risznér Ö. fölolvassa Péter János dr.-nak a magyar irodalomtörténeti könyvekről szoltó terjedelmes és kimerítő bírálatát. Góbi könyve protestáns színezetű, Erdélyi nem felel meg az új tantervnek, sok benne az évszám; Bartha Beóhtyt utánozza, jó az elméleti része, de az olvasmányokhoz több méltatás kellene; Horváth Cyrillé a jobbakk közé tartozik; Váczyban nem találja jónak az indukciót, a rendszer megváltoztatásával a legjobb lenne. Balló I. dr. Váczy könyvének előnyeit kiemeli, mert az olvasmányok után adva az elméletet és összefoglalásokat nagyon megkönnyíti a tanár munkáját. Buslig J. egyikben sem lát valamit katolikus szempontból, de a Horváth C.-félélt mellőzni óhajtja, hasonlóképp nyilatkozik Pál István st. r. is, aki újból áttekinti az összes könyveket és óhajtonak tartja, hogy várjuk be Barthanak a II. kötetét. A gyűlés a Váczy és a Beóthy-féle könyvek mellett foglal állást, Barthára nézve pedig teljes megjelenése után a jövő szakreferensek megadják a végleges ajánlatot. Elnök indítványára a gyűlés Péter J. dr.-nak szép munkájáért elismerését fejezi ki.

A kongresszusnak 10 pernyi szünete után Kovács Bernardin a latin nyelvtanokat ismertet. Balló István dr., Buslig József, Bálinth György, Szabó György és Pál Antal

hozzászólása után Csengeri J., Cserép József, Roseth Arnold és Pirchala J. könyveiben állapodtak meg.

Kárpiss János a görög nyelvi tankönyvekről nyújtott áttekintést. Embery Árpád Csengeri Antigoneját kiegészítőleg fölemlíti. Bálint Gy. Dóczi nyelvtana mellett, Iványi A. pedig ellene szólal föl. Szabó György megfelelőnek találja az ajánlást. A gyűlés a Maywald József és Dóczi I. fele nyelvtanokat, a Csengeri mellett a Kempf József-fele Homerosz-szemelvényeket ajánlja.

A görög helyettes irodalmi tankönyveket Szilávik Ferenc ismertette. Bálint György inkább Kempfnek versben fordított Homerosát olvastatná, míg Szilávik a prózai fordítást értelmileg megfelelőbbnek és élvezhetőbbnek találja. Ajánlják Badics F. olvasókönyveit, a Kempf mellett Csengeri és Gyomlay prózai Homeros fordításait, Geréb Herodotosát, a Földifele Demosthenest, Csiky G. Sophokles fordításait, úgy az Alexander, mint a Földifele Platon, Zsámboki Gyula Művészettörténetét és ahol jónak látják, használhatók a Wagner-Horváth-fele Görög régiségek.

Riszner Ödön ezután részletesen ismertette a nemet nyelvi tankönyveket. A használatból kizárandóknak véleményezte azokat, amelyek nincsenek az új német helyesírással kiállítva. Kolozsvári Béla hozzászólása után a kongresszus Kemény F., Timár, Endrey, Orosz és Albrecht tankönyveit használatra ajánlja. Ezzel a délelőtti gyűlés deli egy órákor befejeződik.

Elnök délután 3 órákor újból megnyitván a gyűlést, a jegyzőkönyv hitelesítésére Fejér Gerő dr. és Riszner Ödön gyulafehérvári tanárokat kérte föl.

Elsőnek Szabó György a filozófia propeudeutikai tankönyveket bírálólag ismertette, s ennek eredményeképp Böhm és Sárfy könyveit ajánlotta. Biró Lajos a Szitnyai-fele munkát védte minden tekintetben. Pál István szerint Joly nem használható, Zoltányi nehézkes, tehát jó lenne őt megkeresni az írást, hogy könyvét egyszerűsítse, addig maradjon meg Szitnyai. Mártony Lukács Hajdu-Zoltányit óhajítja. Bándi Vazul tanárnak való jó módszeres könyvnek mondja Szitnyait, de viszont H.-Zoltányi pszichológiája megegyezik a vallástani szempontokkal. Pál Antal kiemeli, hogy H.-Z.-nak jó a szelleme, de tanulóknak emészthetetlen munka, másrészt meg a középiskolában tapasztalati és nem metafizikai lélektan ir elő a tanterv és kívánnak meg az utasítások; Pál Gábor a tanár kiegészítő eljárásával Szitnyait igazán tanuló kezébe való kitűnő könyvnek mondja. Kárpiss J. szerint Szitnyai könyvében csak a bölcsészeti objektív szelleme van létvé, menten a különböző irányok szubjektivitásától, különben más művei is igazolják, hogy milyen nemes és tiszta gondolkodású ember. Bálint Gy. Sárfy ajánlja inkább, Riszner Ö. szerint Böhm nem középiskolába való, ugyanezt igazolja Kolozsvári B. is, aki Szitnyait ajánlja. Fejér Gerő dr. katolikus munka pártolása mellett tesz elvi kijelentést. Pál Antal elnök összefoglalva az élénk és hosszas megbeszélést kifejti, hogy kath. szellemű jó filozófiai tankönyvünk nincs, de mivel Hajdu-Zoltányi ilyen felfogás szempontjából megfelelne, írjunk fel, hogy módszeresen dolgozza át könyvét, addig pedig maradjunk status quoiban; új tankönyv behozásánál pedig Sárfy lehet ajánlani. A gyűlés az elnök fejtegetéseit magáévá tette és azok értelmében határozott.

Ezután Dobos Ferenc dr. fölolvassa Kulcsár Ferencnek a földrajzi könyvekről írt ismertetését, s mivel a két tárgy az alsó fokon

didaktikailag összefüg, ezzel kapcsolatosan Pál Gábor igazgató előadja a fizikai földrajzokról szóló kimerítő áttekintését. Soó Gáspár és Márki S. dr.-fele könyvet tartja tárgyi tévedésektől mentes és következetes rendszerű munkának, s rámutat Simonyi több tárgyi és kartografiai hibájára. Tamás Albert szerint a vállalkozó bíráló a tárgyilagosságot ismertest elvetészet, mert különösen a földrajzi könyvek bírálatánál kell a könyvet az utasításokkal kapcsolatba hoznunk és egybevetnünk. Márkit teszi elsőhelyre, azután Vargát és Simonyt. Csató János Némethnek több tárgyi hibáját hozza fel, de mivel a topografiai részt szerinte a fizikaitól elválasztani nem ajánlatos, jónak látja, hogy a kongresszus az egységes tankönyvek érdekében magukkal a tankönyvírókkal lépjen összekötésbe. Pál Gábor Némethyt már nagy terjedelmű miatt sem tartja alkalmasnak a III. oszt.-ra proponálni. A gyűlés megállapodása szerint ajánlhatók: a Márki, Schmidt, Vörös, Bozóky, Simonyi, Lévai E. és Mihalovics könyvei.

Pál Gábor folytatól az utasítások szellemében való körültekintő és gondos figyelemmel ismertette és a részletekbe is behatólag bírálta a természettani tankönyveket; kimerítő előadásához a gyűlés egyhangulag hozzájárult és a Bóbita E. — Gerevich, Vörös Cyrill meg Fejér Ipoly-fele fizikákat mondta ki ajánlható könyveknek.

Tamás Albert ezután tárgyilagosságot ismertetést közölt a természetrajzi isk. könyvekről, amelyhez először Csató János szólott, aki az utasításoknak megfelelőnek mondotta az ajánlatokat, másrészt meg vallásos szempontból sem talált bennök semmi kifogásolni valót. Soó Gáspár elsősorban, a katolikus szerzőtől való könyvet tartja alkalmazandónak, kikötve, hogy tárgyi hibáktól teljesen ment legyen. Bándi Vazul szívesen látja Pintér könyvét is, azon fölszólítással, hogy azt majd újabb kiadásában javítsa ki. A gyűlés megköszönve az előadónak a jó ismertetést a következő könyvekben állapodott meg: Ormándy, Róth-Tokés, Sztérényi, Pintér és Paszlawszky, s ezeket használatra ajánlja.

A távollevő Spanyol Pálnak a rajz. geometriai könyvekről szóló ismertetését felolvasta Wolf Károly, azt pontról-pontra a maga szakszerű észrevételeivel kísérte és a tankönyveket igen helyesen magyarosság szempontjából is bírálta alá vette. Előadásuk alapján a kongresszus Huszka, Szuppán-Szirtes és Lendvay könyveit mondta ki ajánlhatóknak.

A tankönyvismertetések végére maradtak a történelmi könyvek, mert előadjuk Eröss József berekedt, s mivel nem gyűgyült meg, helyette Balló István dr. olvasta föl az ismertetést. Eröss teljesen kifogástalan tankönyvet nem talált, különösen Márkit ismertette egyes belőle kiszakított részekkel, előzetesen vázolvva azon általános elveket, amelyek a katolikus iskolák történelmi könyveiben érvényesítendő volnának. Pál István st. r. Márki könyvére nézve megjegyzi, hogy a benne letéteményezett szellem teljesen az író eredeti fölfogása; ő már két év előtt ajánlotta neki a kritikus részek átdolgozását, de azokkal a hibákkal alig ajánlható könyv, ha csak szerzője nem lesz hajlandó ezeket helyrehozni. Balló István dr. nem kívánja Márki kivetését, mert ez a kath. tanár kezében kitűnő módszeres könyv, de nem is szabad kath. óhajításunkkal a célon túllőnünk, mert a történelmi eseményeket mindig az illető kor szemüvegén kell néznünk és nem szabad a tud. történelemben csak katolikus szempontból tekintnünk. Dobos Ferenc dr. gyengének mondja előadó azon érvét, hogy Márki a pogányokkal többet

foglalkozik, hiszen a keresztényekkel úgy szólna minden tárgy körében foglalkozunk, de amannak történetét nem tudja a tanuló máshonnan megismerni, másrészt meg könyvében nagy a magyar nemzeti érdek: turáni népekkel kezdi történetét, s azután a korok eseményeiben mindig világos kapcsolatot tart a magyar fajjal és annak történetével, tehát az utasításoknak legjobban megfelel és ezért ajánlja megtartását. Soó Gáspár szerint Márki a történelmi anyagot gazdagon és nagyon is tömören ölelte föl, a művelődés sok művelőjét iparkodik összegyűmösölni, s azokat merészen és rendszertelenül kapcsolatba hozni, a fejezetek élén sokszor csak időben, de nem hatásban, okokban összefüggő eseményekből általánosít, már didaktikailag ezért is, de tényleg a keresztény szempontok hátterbe szorításáért sem találja célszerűnek a könyvet, hanem ajánlja a Vaszary-felével való kieserését, de csak addig, amíg megfelelő munka nem készül, mert a Vaszary állításában ugyan nem túlzó, de mód-szerűleg nem kielégítő munka, más részt meg Ujházy egyetemes történelmi a V. o. rész után itelve nem jó könyv. Bándi Vazul mindenesetre katolikus szellemű könyvet óhajit, Rettegő Geza pedig fölhozza, hogy az ókor behozása után náluk sem találtak megfelelőnek a Márki könyvet. A kongresszus ezen élénk és itt-ott zajos hozzászólások után abban állapodik meg, hogy a III.—IV. oszt.-ra Ujházy és Jászai magyar történelmet, az V.—VII. oszt.-ra, amíg megfelelő könyv lesz Vaszaryt, a VIII. oszt.-ra Andor és Jászai könyveit ajánlja.

Ezzel április hó 17-én este 1/28 órákor a gyűlés további tárgyalásait a következő napra halasztotta.

(Folyt. köv.)

(k.j.)

A moloch.

(Folyt.)

Az alkohol moloch bálvány pusztításainak ellensúlyozására a szövetségesek f. hó 17-én Ákosfalván gyűlést tartottak.

Miután az elnök a gyűlést megnyitotta, Dr. Halász István körorvos, fáradhatlan tevékeny abstinens tag a következő tartalmú felolvasását tartotta meg:

Tisztelt gyűlés!

A szesz tartalmú italok, tehát a pálinka, bor és sör által okozott rombolások statisztikája hazánkban még nagyon kezdetleges.

De nekem, mint orvosnak saját működési körömből, egy akkora adathalmaz áll rendelkezésemre. A legelső és érző embernek ez is elegendő, hogy őt az alkohol elleni kíméletlen küzdelemre ösztönözze. 16 évi vidéki orvosi működésem alatt mondatnám, hogy az összes megbetegedések, balesetek, bűntények, kihágások es elmezavarok legalább 50%-a a pálinka rombolásaira vezethető vissza. Ezenkívül hány családnak nyugodalmát, jólétét és boldogságát látjuk egy embernek, a család fenntartónak részegeskedése által tönkremenni.

Ha orvosi titoktartásra nem lenné kötelezve, ha egyes családokról és személyekről beszélhetnék, ez lenne legnagyobb hatással itteni hallgatóimra. De hát ezt nem tehetem, de elvégre nem is szükséges. Mégis egy esetet lakhely és név nélkül felemlitek. Husvét első napján, tehát tegnap előtt egy fiatal asszony egy teljesen elrothadt kezű 3 éves gyermeket hozott hozzám. Azon kérdésemre, hogy mi történt ezen szerencsétlen gyermekkel, az asszony előadja: Ő maga napzámmra ment és részeg urára bízta a gyermeket. A gyermek a tübbe nyúlt és a részeg apa nem tudott mindjárt segíteni. Kijózanodva

elment pénzt kölcsönkérni, hogy a gyermeket kezeltesse. De haza jövet megint a korcsmába ment. a kölcsön kapott pénzen újra leitta magát és a gyermekéről megfeledkezett.

Igy a pálinka a legszembetűnőbb érzés, a szülői szeretetet is megtudja ölni. Nem hiába mondotta egy világhírű tudós a X. alkoholelles kongresszuson: „részes emberhez férjhez ne menjetek!”

Az ilyen dolgokat csak mult év szeptember óta kezdem megfigyelni, t. i. a nemzetközi X. alkoholelles kongresszus óta és már is felette sok és ennél is borzalmasabb dolgokat láttam, de ezt is csak azért emlitettem, mert csak tegnap előtt történt.

Különben ma már világszerte tudják, hogy a részes embereknek túlnyomóan nagy része szárazbetegségben vagy gútaütésben pusztul el.

A legtöbb balesetet részes emberek szenvednek és a legtöbb büntényt a részes emberek követik el. No de mondhatják, hogyha mérge is a pálinka, hát egy porció csak nem árt meg. Hogy egy porció kevesebb egy liternél azt a vak is belátja, de ha 1 liter mérge, hogy egy porció ne lenne mérge, azt okos ember nem állíthatja.

A kis gyermeknél a pálinkába mártott darabka kenyér is már életveszélyes betegséget tud előidézni és az itt lakó nép tudatlanságából még a beteg gyermeknek, sőt még a csecsemőnek is pálinkát ad inni.

Nem tagadom, hogy 1 porció pálinka egy felnőtt embert nem öl meg. De hány ember megett a korcsmába, hogy egy porció pálinkát igyék, és ott aztán úgy leissza magát, hogy még másnap is beteg belé, sőt gyakori esetben életveszélyes betegséget szerez magának. Tehát kereses szerelményén, talán a családja mindennapi tápláléka, talán ruházata árán, — helyrehozhatlan bajt vesz magának. Aztán mily undorító a részes ember! Utálatos és neveléses! Én részemről mélyen sajnálom őket, szegény elvakultak nem tudják, illetőleg nem akarják elhinni, hogy a pálinka legveszedelmesebb mérgek közé tartozik, mely nemesak az élvező egyént pusztítja el, hanem a magzatra is a legkárosabb hatással van.

A részes emberek gyermekei vagy mindjárt kiskorukban halnak el, s még ezek járnak a legjobban, vagy ha felnőnek satnyák, hülyék, nyomorékok vagy nyavalyatörösök lesznek.

Hogy a pálinka erőt adna, az csak úgy igaz, mint ha valaki azt állítja, hogy az ostor a lónak erőt ad, mert ha megütik, jobban húz. Ez elfelejtik, hogy az ostorozott ló azután annál inkább ellankad.

Azt mondja némelyik, hogy a pálinka melegit. Hát mint orvos mondhatom, hogy nem is láttam ezen vidéken más embereket megfagyni, mint csakis részeseket.

Igaz csak annyi, hogy a pálinka az emberrel a nyomorúságot feledtetni, de az embernek nem elfelejteni kell a nyomorúságot, hanem megszüntetni. Sőt a nyomor egyenesen a pálinkának a következménye.

A sziklás és hideg Norvégiában, mióta a pálinkás boltokat beszűntették, egyetlen egy koldust sem lehet találni.

Az Istentől megáldott drága hazánkban nyüzsgönek a koldusoktól a korcsmak! A szeszes italok romlásait már az állam is kezdi belátni, de ne várjunk mindent az államtól, hanem mondjunk le önként a szeszes italokról, és tegyük így boldoggá magunkat és családjainkat.

Igy leszünk hasznára a társadalomnak és dicsőségére drága magyar hazánknak!

Ezen tanulságos felolvasás nagy hatást gyakorolt a hallgatóságra, egy sem volt köztük, ki a tudós orvos állításait kivétel nélkül igaznak el ne fogadta volna. Ezen beszéd hatása alatt sűrűn jelentkeztek Paál Lajos titkárnál a tagok.

Ezután a „Moloch” írója tartott szabad előadást és felelt meg ezen kérdésekre: Mikor, hogyan és miért lettem abstinens? Mi hasznom van belőle lelkemre, testemre nézve?

Rövid akart lenni, de mégis majdnem egy óráig tartott a beszéde, mert sok mondani valója van az abstinensnek, ki nem rest a beszédre, de az abstinens és temperans hallgatóság sem rest a hallgatásra. Külömben alkoholistá ellenbasainknál sincs baj e tekintetben, gyakran egész éjszakákat képesek unalom nélkül elbeszélgetni.

A jövő számban jegyzem le a feleleteket.
Szabó György.

Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

TARTOS SZAGTALAN
AZONNAL SZÁRAD
A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

Christoph-Lak
A VALÓDÍ

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlaknak sajátja — elkerültetik. E mellett használatra olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a padlót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen befűdi minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely esupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögölméter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9/2 marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vizsgálni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fenyklakk feltalálója
és egyedüli gyártója

== FŐRAKTÁR: ==
DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

A nagy kereslet miatt újabb 15000 sorsjegyet bocsátottak ki!

Ugy ezen valamint a régi sorsjegyek kaphatók

HAVAS TESTVÉREK

Budapest, V. Lipt-körút 17.

birneves bankházában, ahol már számos nagy nyereményt nyertek.

Ily szerencsés sorsjegyek helyben kaphatók **Volz Bálint** könyvnyomdájában.

¹/₃ sorsjegy
1-50 kor.

Több nyeremény mint eddig! Főnyeremény **Egy millió.** Vásároljunk mielőbb!

¹/₄ sorsjegy
3 korona.

Sorsjegyek részlete.

Kölcsönök sorsjegyekre.

Értékpapírok vétele és

eladása.

Tőzsdei megbízások az

összes tőzsdékre.

Mindennemü bankügyletet előnyösen teljesít

Havas Testvérek

budapesti tőzsdetagok bankháza

Budapesten, V., Lipót-körút 17.

Tőzsdetudósítások ingyen és bérmentve.

Váltószámítolás.

Jelzálogkölcson.

Hitelműveletek.

Alapítások.

Óvadékok.

Tőzsdeügyletek.

A Dr. SCHMIDT fő-örzs és tisztító-örvs-tele

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos sükséget, fülfájást, fül- és nagyothallást, meg idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 ft a Dr. ROTCSHNEK EMIL, gyógyszerésztárbán. DEBRECZEN.

A bérmlás
szentségének
szertartása

című füzet

Bérmlási lapok,

Bérmlándók

anyakönyve

rovatos ívek kaphatók

Papp György

könyvnyomdájában

Gyulafehérvárt

Egészen ingyen

zománcozott edényt nem kapnak sehol, de főzőlabost és főzőlámpát különféle nagyságban 12 darabot 1 ft, 75 kr-ért is szállíthatok. Ingyen eszmélés utánvetel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Arányzókat ingyen küldök.

Kohn, gyáriraktáros, Budapest,

VI. ker., Csengeri-utca 51.

Török a szerencse kovácsa!

Felülmulhatatlan

az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt 25 millió koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a két legnagyobb nyereményt, és pedig:

kétszer a nagy jutalmat, a **600.000** koronás főnyereményt,

a legnagyobb **4.00.000** koronás főnyereményt,

továbbá 5 a 100.000, 3 a 90.000, 2 a 80.000, 3 a 70.000, 3 a 60.000, több 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 1.000, 500 koronás és egyéb nagy nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legszebb osztály-sorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 18-ik új magyar osztály-sorsjátékban

◀◀ **125.000** sorsjegyre **62.500** pénznyeremény jut ▶▶▶▶

és összesen **16 millió 457.000** korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Rendelje meg a neve mellett álló szerencseszámot!

Sok pénz széppé varázsolja az életet! Talán meglepi a férj a feleséget vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvétele által egy főnyereményt. A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencsesorsjegyet folytan a neve mellett számot eltalálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adam, Adel	4040	Dezso, Erzsébet	6411	Ivan, Jolan	12305	Otto, Melania	24441
Adolár, Agnes	6314	Ede, Eszter	9868	Jakab, Jozsa	29284	Odón, Marczisz	20989
Adolf, Agota	9007	Elek, Etel	19821	János, Judith	20083	Pal, Ruzsi	24236
Agoston, Amália	19162	Elemér, Flóra	20580	Jeno, Juliska	24263	Peter, Olga	24277
Aiadár, Anna	20445	Emil, Franciska	22632	Jozsef, Karolin	24265	Pista, Paula	28875
Albert, Anatólia	21619	Endre, Frida	24252	Kálmán, Katinka	28874	Richard, Petegie	32719
Allred, Apollonia	24245	Erno, Genoveva	24363	Károly, Katalin	29334	Robert, Petrusia	35640
Akos, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29633	Kornél, Klára	35318	Rudolf, Piroksa	37411
Ambrus, Berta	28881	Frigyes, Gabr ella	34933	Kristof, Kleitild	38125	Salamon, Begna	38164
Andras, Blanka	34352	Pülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38138	Samu, Rosiza	38228
Antal, Borbala	36451	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38226	Sándor, Rozalia	41921
Arnold, Boriska	37424	Gáspár, Helena	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	88891
Arpad, Betti	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamas, Sarolta	84739
Arthur, Bella	41794	Geza, Hermina	51398	Lorinc, Lenke	84738	Tibor, Szerena	89049
Aurel, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leonia	86014	Imre, Theodora	92773
Attila, Cecília	84309	György, Ibolyka	84780	Márkus, Lidia	90370	Tivadar, Teréz	123563
Balasz, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101939	Tobias, Terns	123504
Balint, Dóra	86065	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Bernabas, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123501	Minal, Lujza	123507	Viktor, Veronika	123516
Bela, Cecilia	106999	Hugó, Ika	123506	Niklós, Magdolna	123519	Vimos, Viktoria	123520
Benedek, Eufemia	123505	Ignác, Iren	123546	Niksa, Melvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illes, Irma	123510	Mór, Marait	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Daniel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Maria	5483	Zsigmond, Zsuzsanna	123522
David, Eva	123517	István, Janka	3512	Orbán, Martha	8826		
Denes, Eveliz	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Legnagyobb nyeremény esetleg 1.000.000 korona;

továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 2 a 90.000, 2 a 80.000, 2 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 3 a 40.000, 3 a 30.000, 6 a 25.000, 9 a 20.000, 13 a 15.000, 44 a 10.000 korona és még sok egyéb nyeremény.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt. — 75, Vagy K. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt. 1.50 Vagy 3 korona.

$\frac{1}{2}$ „ „ „ 3. — „ „ 6.—; $\frac{1}{1}$ „ „ „ 6.— „ 12 „

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

●●●●●● folyó évi április hó 29-ig ●●●●●●

hozzánk bizalommal beküldeni, miután fenti szerencseszámok gyorsan elfognak.

TÖRÖK A. és TSA

† Sürgőnczim: †
Török, Budapest.

BANKHÁZA, BUDAPESTEN.

† Sürgőnczim: †
Török, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztály-sorsjáték-üzlete.

Főrudánk osztály-sorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-kört 46/a. I. fiók: Váci-kört 4/a. II. fiók: Múzeum-kört 11/a.